

ایران از اتحاد خود با روسیه و چین به دنبال چیست؟

نشریه نشنال نیوز

در حالی که پیمان با چین مزایای نظامی و اقتصادی گرانمایی برای هر دو طرف داشته است (از جمله در زمینه صادرات نفت)، توافق جامع با روسیه ارزش افزوده حضور بیشتر سیاسی روسیه در خاورمیانه را به همراه خواهد داشت و این مسأله می تواند برای پروژه های منطقه ای ایران مفید واقع شود. برای مثال تاریخ چند سال همکاری ایران و روسیه در سوریه نشان داده است که نفوذ هر یک از دو کشور در سوریه مستلزم همکاری عمیق پایتخت ها با یکدیگر است.

در شرایطی که به نظر می رسد کرملین کلیدهای رهبری سوریه را از طریق ارتباط عمیق با بشار اسد رئیس جمهور سوریه در اختیار دارد، ایران نیز کلیدهای کنترل قلمرو سوریه را در اختیار دارد. سؤالی که در این جا مطرح می شود این است که چه کسی در سوریه رهبری می کند و چه کسی پیرواست؟ روسیه یا ایران؟ با توجه توافقات عمده ای که در بین کشورهای منطقه در حال شکل گیری است؛ مانند توافقی که بین روسیه و ایران در حال تنظیم است، بخشی از پاسخ در اهداف مشترک و مشارکت در میدان جنگ نهفته است. در واقع منافع هر دو کشور در سوریه به نحوی تنظیم شده است که در یک زمینه ایران را رهبری را برعهده داشته و در زمینه بعدی روسیه و هر دوی اینها مستلزم یکدیگر و تکمیل کننده یکدیگر هستند.

در عین حال هم ایران و هم روسیه با یک پویایی در حال تغییر در سوریه مواجه هستند که به شکل تغییر در سیاست ایالات متحده و امکان استقبال کشورهای عرب منطقه از سوریه در اتحادیه عرب است. کشورهای عربی با بازگرداندن سوریه به جمع خود به دنبال تأمین دو منفعت هستند: آنها می توانند با نفوذ گسترده ایران در سوریه مقابله کرده و در نتیجه هویت عربی سوریه را حفظ کنند و در درجه دوم می توانند از ناتوانی ایران در تأمین مالی بازسازی سوریه، که شرط لازم برای ثبات این کشور است، دست به تقویت پیوندهای اقتصادی منطقه ای و عربی زده و در این کشور سرمایه گذاری عظیمی انجام دهند. روسیه نیز در این میان اولویت اصلی خود را پیگیری هر راهی قرار داده است که موقعیت و نفوذ اسد در این کشور را بیشتر تضمین سازد و به همین دلیل حاضر است نقش ایران در سوریه را پذیرفته و به سمتی پیش رود که اعلام کند این بهترین راه برای پیشبرد اهداف دمشق است.

مسأله مهمتر رویارویی مستقیم تر با ایالات متحده در سایر نقاط منطقه است که برای روسیه از اهمیت بیشتری برخوردار است. در این راستا اتحاد ایران با روسیه سودی برای هر دو طرف در پیش دارد. با تمام این اوصاف دولت بایدن همچنان استدلال می کند که باید راهی «هوشمندانه» برای مقابله با تهدیدات امنیتی مداوم ایران در منطقه پیدا کند. این نوع گفتمان نشان می دهد که در واشنگتن این تفکر وجود دارد که هیچ راه حل نظامی برای تهدیدهای ایران و همکاریانش در منطقه وجود ندارد. این تفاوتی اساسی بین رویکرد بایدن و سلف او دونالد ترامپ را نشان می دهد. دولت بایدن نمی خواهد از زبان نظامی استفاده کند؛ چه برای بازدارندگی و چه برای پاسخ. همه این ها زمینه را برای دور جدید مذاکرات هسته ای با ایران فراهم کرده است و روانشناسی بازیگران دخیل در آن را توصیف می کند. پیام دولت بایدن در منامه به متحدین خود این بود که به آن ها از لحاظ امنیتی اطمینان داده و افکار رهبرانشان را برای پذیرش توافق هسته ای آتی با ایران که به زودی میسر می شود، آماده سازد. به هر حال در وین طرف آمریکایی به سختی می تواند موضوع فعالیت های منطقه ای ایران را مطرح کند زیرا ایران مخالف این مسأله است و روسیه و چین نیز به شدت از این موضع حمایت می کنند. اکنون مشخص شده است که دولت بایدن نه به دنبال تشدید تنش با ایران است و نه رویارویی با تهران و هر چه ایران بیشتر خود را در اتحاد با روسیه و چین قرار دهد، احتمال اینکه بایدن این رویکرد را ادامه دهد بیشتر می شود.

انتظار نمی رود توافق ایران و روسیه در مقیاس پیمان بین چین و ایران باشد اما پیامدهای جالبی برای منطقه در پی خواهد داشت؛ یکی از مثال ها در این زمینه پیامد این پیمان بر سوریه است. رؤسای جمهور روسیه و ایران توافق کردند که تلاش های خود را برای تکمیل این توافق در ماه های ابتدایی سال جاری میلادی افزایش دهند. این معاهده می تواند سال ها ادامه داشته و همکاری های نظامی، انرژی و سیاسی را پوشش دهد. روابط نزدیک بین روسیه و چین می تواند تبدیل به یک هژمونی منطقه ای شود و ایران از این امر سود زیادی خواهد برد. در واقع در حالی که پیمان با چین مزایای نظامی و اقتصادی گرانمایی برای هر دو طرف داشته است (از جمله در زمینه صادرات نفت)، توافق جامع با روسیه ارزش افزوده حضور بیشتر سیاسی روسیه در خاورمیانه را به همراه خواهد داشت و این مسأله می تواند برای پروژه های منطقه ای ایران مفید واقع شود

از مثال ها در این زمینه پیامد این پیمان بر سوریه است. رؤسای جمهور روسیه و ایران توافق کردند که تلاش های خود را برای تکمیل این توافق در ماه های ابتدایی سال جاری میلادی افزایش دهند. این معاهده می تواند سال ها ادامه داشته و همکاری های نظامی، انرژی و سیاسی را پوشش دهد. روابط نزدیک بین روسیه و چین می تواند تبدیل به یک هژمونی منطقه ای شود و ایران از این امر سود زیادی خواهد برد. در واقع

برخی بر این باورند که توافق هسته ای مورد انتظار بین ایران و قدرت های غربی، روسیه و چین، نفوذ منطقه ای ایران را کاهش خواهد داد اما کسانی که چنین فکر می کنند، پیامدهای عظیم روابط سه جانبه تهران با مسکو و پکن را نادیده می گیرند. در واقع همیشه این احتمال براساس مکاتب فکری مختلف وجود دارد که هر گونه لغو تحریم ها علیه ایران می تواند پروژه ها و برنامه های ایران در منطقه غرب آسیا را تقویت کند.

روابط نزدیک ایران با روسیه و چین - که شامل همکاری های سیاسی، نظامی و اقتصادی نیز می شود - می تواند ایران را به یک هژمونی منطقه ای و در عین حال قدرتی مصمم تر در منطقه تبدیل کند. در هفته های گذشته بازیگران درگیر در مذاکرات با ایران لفاظی های خود را افزایش دادند و گام های راهبردی مهمی برداشتند. مقامات غیرنظامی و نظامی آمریکا سیاست های امنیتی جدید این کشور در خاورمیانه را فاش و تأکید کردند نیروهای آمریکایی با تعدیل در برخی از مناطق استقرار خود، همچنان تلاش خواهند کرد که در منطقه باقی بمانند.

ایالات متحده در عین حال به متحدان خود در منطقه اطمینان داد و بر توانایی خود برای استفاده سریع و هوشمندانه در جهت مقابله با تهدیدات ایران در منطقه تأکید کرد. به همین ترتیب نظام جمهوری اسلامی نیز نشان داد که چه قدرتی در منطقه دارد. تماس تلفنی بین رؤسای جمهور ایران و روسیه پیامی آگاهانه را برای غرب به همراه داشت که نشان می داد دو کشور به دنبال مذاکره بر سر امضای توافقی هستند که شباهت بسیاری به توافق پیمان ۲۵ ساله ایران و چین دارد. این اتفاق می تواند پیوند استراتژیک سه جانبه بین چین، روسیه و ایران را تکمیل کرده و در آینده توسعه بیشتری دهد. البته این مسأله منوط به این است که بدانیم اقدامات بعدی شوریهایی نظیر ایالات متحده، اسرائیل و کشورهای عرب منطقه چگونه پیشرفت کرده و توسعه پیدا می کند.

انتظار نمی رود توافق ایران و روسیه در مقیاس پیمان بین چین و ایران باشد اما پیامدهای جالبی برای منطقه در پی خواهد داشت؛ یکی

